

Spis treści

Wprowadzenie <i>Jean-Jacques Courtine</i>	5
---	---

Organizm i dziedziny wiedzy

Część 1: Ciało wobec medycyny <i>Anne Marie Moulin</i>	11
---	----

I. Ciało w XX wieku – ani chore, ani zdrowe	13
II. Buchalteria ciał	17
III. Powrót chorób zakaźnych?	22
IV. AIDS	26
V. Odkrycie chorób przewlekłych	28
VI. Ciało i maszyna	30
VII. Ciało ludzkie jako obiekt eksperymentów albo społeczeństwo-laboratorium	31
VIII. Ciało samotne. Człowiek i ból	35
IX. Indywidualność ciała uznana przez naukę	39
X. Przestrzeń społeczna ciał	41
XI. Widzieć poprzez ciało. Historia obrazów	48
XII. Ciało w chińskim teatrze cieni	49
XIII. Ciała radioaktywne	52
XIV. Ciało w radarze	55
XV. Społeczne ciało w obrazie	57
XVI. Ciało w sieci	59
Podsumowanie. Na progu XXI wieku: „Poznaj samego siebie”	60

Część 2: Odkrywanie i inscenizowanie ciała genetycznego

<i>Frédéric Keck i Paul Rabinow</i>	63
-------------------------------------	----

I. Od genetyki do mapy genomu ludzkiego	67
II. Choroby genetyczne i stowarzyszenia osób chorych	69
III. Genetyka populacji i zapobieganie zagrożeniom	74
IV. Prawnicze i etyczne dyskusje na temat własności genomu	78

Pożądanie i normy

Część 3: Ciało płciowe *Anne-Marie Sohn*

80

I. Pokazywanie ciał	82
1. Erozja prywatnego wstydu	85
2. Odrzucone reguły przyzwoitości publicznej	88
3. Pornografia i przekształcanie ciała w towar	89
II. Dyskurs a zabiegi na ciele płciowym	92
1. Rozkwit dyskursów naukowych: protoseksuologia i „wiedza o seksualności”	92
2. Współczesna seksuologia i oddziaływanie na ciało	94
3. Medycyna a zarządzanie ciałem płciowym	97
III. Uwolnić ciała i seksualność	101
1. Uwolnić słowa i gesty	101
2. Oddzielić seksualność od prokreacji	103
3. Ku seksualności dla wszystkich i prawu do rozkoszy	106
4. Od seksualności dla wszystkich do wszystkich seksualności?	110
5. Prawo do rozkoszy, przyzwolenie i niezgoda na przemoc	114
Podsumowanie. Wyzwolenie obyczajów i wyzwolenie kobiet	116

Część 4: Ciało zwyczajne *Pascal Ory*

119

I. Modelowanie czy modelizacja?	123
1. Wieczne odnawianie się kosmetyki	123
2. Narodziny i tryumf nowoczesnej dietetyki	125
3. Plastyka chirurgiczna	128
II. Nowe zasady gry ciał	129
1. Prezentacja, reprezentacja – siebie i innych	129
2. Nowy higienizm	131
3. Nowe sposoby upiększania	134
III. Próba ciał	138
1. Wysiłek fizyczny	138

2. Ciało w pracy	142
3. Akty przemocy cielesnej	145
Podsumowanie: Ku czemu zmierzamy?	147

Część 5: Trenować *Georges Vigarello* 151

I. Programy dla ciał „atletycznych”	153
1. Mnogość praktyk	154
2. „Trening”	157
3. Fascynacja techniką	158
4. Obfitość pomiarów	160
5. Przemiany „treningu” osobistego	162
II. Rozrywki, sporty, wola	163
1. Ciało „na wolnym powietrzu”	164
2. Pielęgnowanie aparycji	165
3. Ciało „od wewnątrz”	166
4. Od zagospodarowania przestrzeni do stworzenia patentów	168
5. Wynaturzenia woli	171
III. Między „napięciem mięśniowym” a ciałem „intymnym”	173
1. Droga sportowa	173
2. Pluralizm czy konwergencja kulturowa?	176
3. Rozkwit zmysłowości	178
4. Wiara w ciało „głębokie”	180
5. Doświadczenia krańcowe	182

Odchylenia od normy i zagrożenia

Część 6: Ciało anormalne. Historia i antropologia kulturowa ułomności *Jean-Jacques Courtine* 187

I. Pokazywanie anormalności	189
1. Prolog: Gabinety osobliwości (<i>entre-sorts</i>) i żywe fenomeny	189
2. Egzotyczne rozrywki, niezdrowe uciechy	191
3. Władza normalizacji	192
4. Kupczenie monstrualnością	195
5. Barnum i Muzeum Amerykańskie	196

II. Zmierzch monstrów	198
1. Rozbiegane spojrzenie	198
2. Inscenizacje teratologiczne	201
3. Burleskowe kastracje	202
4. Masowe podglądactwo	204
5. Pornografia upośledzenia	206
III. Przeróżająco ludzcy	210
1. Nauka o monstrach	210
2. Wzrost współczucia	213
3. Policyjna kontrola spojrzenia	217
4. Odkrywanie niepełnosprawności	220
5. Karły z Auschwitz	222
IV. Rodzaje monstrialności, niepełnosprawności, odmienności	224
1. Koniec gabinetów osobliwości	225
2. Ostatnie z monstrów	228
3. Monstrialny ekran	232
4. Archipelag odmienności	235
5. Epilog: Welcome to Gibsonton, Florida	239

Część 7: Identyfikowanie. Ślady, oznaki, podejrzenia

<i>Jean-Jacques Courtine i Georges Vigarello</i>	243
I. Co „mówią” czaszki	245
II. Człowiek zdegenerowany	247
III. Wymóg identyfikacji	249
IV. Identyfikacja antropometryczna	251
V. Odciski palców	252
VI. Ciało i jego ślady	255
VII. „Żal Galtona” a ślady genetyczne	256

Cierpienia i akty przemocy

Część 8: Masakry. Ciało i wojna <i>Stéphane Audoin-Rouzeau</i>	260
I. Nowoczesna walka – nowe doświadczenie cielesne	265
1. Dziedzictwo ciała wyprostowanego	265
2. Przeobrażenia technik ciała	269

II. Cierpienia cielesne	272
1. Ciała wyczerpane	272
2. Ciała poranione	275
3. Od ciała do psychiki	278
4. Ciało upokorzone, mit wojownika	281
III. Ciała wrogów, ciała cywilów, ciała poległych	284
1. Rozszerzenie pojęcia wroga	284
2. Okrucieństwa	285
3. Dehumanizacja, animalizacja	289
4. Trupy	291

Część 9: Eksterminacje. Ciało i obozy *Annette Becker* 299

I. Dzika eksterminacja	302
II. Słyszeć, widzieć, czuć obóz	303
III. Wyniszczanie ciała: praca i głód	306
IV. Zezwierzęcić, urzeczowić, aby wymazać tożsamość	308
V. Ciało, aby świadczyć, aby stawiać opór	310
VI. Między przetrwaniem a śmiercią	312
VII. Co zrobić z trupami?	313
VIII. Eksterminacja przemysłowa: produkowanie i unicestwianie ciał	314

Spojrzenie i widowiska

Część 10: Stadiony. Widowisko sportowe – od trybun

do ekranów *Georges Vigarello* 319

I. Sportowe tłumy	322
1. Oczekiwanie moralne	322
2. Stadiony i tłumy	323
3. Ekscytować się	324
4. Utożsamiać się	325
5. Opowiadać	327
6. Moralność i pieniądze	328
II. Entuzjazm i mit	330
1. Doniosłe znaczenie bohatera	331

2. Wymiary polityczne	332
3. Festyny sportowe	333
4. Obrazy i dźwięki	334
III. Pieniądze i stawki. Fascynacja ekranem	335
1. Fascynacje i interesy	335
2. „Show”	338
3. Przebudowywanie gry	339
4. Ekran i kod	340
5. Strefa cienia	342

Część 11: Ekrany. Ciało w kinie *Antoine de Baecque* 347

I. Monstrum i burleska: ciało-spektakl Belle Époque	349
II. Glamour albo fabrykowanie ciała kuszącego	353
III. Od kina klasycznego do kina nowoczesnego	
– ciało zdziczałe	358
IV. Ciało autora filmów	362
V. Kino współczesne jako powrót do ciała pierwotnego	363

Część 12: Sceny. Ciało tańczące – laboratorium percepcji

Annie Suquet 369

I. Od wizualności do kinetyczności	371
II. Narodziny szóstego zmysłu – kinestezja	373
III. Ruch mimowolny	375
IV. Kontinuum życia	377
V. Pamięć materii	380
VI. „Wyobraźnia jest jedynym ograniczeniem w wymyślaniu ruchu” (Merce Cunningham)	383
VII. Taniec jako „dialog ciężarów”	385
VIII. Fikcje percepcyjne	387

Część 13: Wizualizacje. Ciało i sztuki wizualne *Yves Michaud* 391

I. Waga urządzeń technicznych	393
1. Przemiana fotograficzna	393
2. Poznanie, eksploracja, nadzór	394

II. Ciało zmechanizowane, ciało zniekształcone, ciało urodziwe	397
1. Pracownicy, atleci, tancerze, maszyny	397
2. Horror, estetyzacja, fantazmaty	398
3. Kulturyści, cyborgi, mutanci	400
4. Piękno, zawsze, eksplodująco stałe	402
5. Ekspozowanie intymności i pospolita pornografia	403
III. Ciało jako medium, ciało jako dzieło	405
1. Artysta jako ciało	405
2. Sztuka jako działanie	406
3. Ciało jako podmiot i przedmiot sztuki	408
Konkluzja: Dusza, która stała się ciałem, i życie bez życia	409
Przypisy	411
Indeks osób	481
Autorzy	489
Nota copyrightowa	493